N°. 688.

DE GRONDWET.

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . . ƒ 4.50.
Voor de overige steden des Rijks . . . . „ 5.50.

DINGSDAG 14 AUGUSTUS.

UITGEVER-DIRECTEUR:
C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.
Hoofd-Correspondenten **M. Schooneveld en Zoon**, Beurssteeg, te Amsterdam.
Brieven **franco** aan het Bureau **De Grondwet**.
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van één tot zes regels. . . . . ƒ 1.00.
Voor elken regel meer. . . . . „ 0.15.
Behalve de 35 cts. zegelgeld.
Aankondigingen van geboorte, huwelijk en overlijden worden geplaatst tegen betaling van ƒ 1, het zegelregt daaronder begrepen.

De Maatschappij: tot Nut van 't Algemeen.

III.

Is het niet mogelijk, is het niet wenschelijk, „dat „de toetreding niet beperkt worde voor hen, die zich „bereid verklaren, om tot het doel der Maatschappij „meê te werken?"

Wij stemmen het rondborstig toe, „dat men dwaalt, „als men aan *niet-Christenen* gewoonlijk toeschrijft, „dat zij vijanden en bestrijders der Christelijke gods„dienst zijn; want is er wel grond om te verwachten, „dat die het Christendom innerlijk en openlijk vijandig „zijn, het lidmaatschap der Maatschappij zouden be„geeren? En eischt dan de christelijke liefde, of liever „gedoogde zij, dat, zoo iemand zich bereid verklaarde, „om met haar, overeenkomstig de beginselen der chris„telijke godsdienst, mede te werken tot het voorgestelde „doel, hem af te wijzen, omdat zijn godsdienstig ge„loof nog niet naar den vorm eener kerkelijke belijdenis „geregeld, of misschien wel voor de perken van het „kerkelijk Christendom te ruim was?"

Er is immers voor de goede trouw der leden een voldoende waarborg in de verklaring, dat zij het doel der Maatschappij, zoo als het in art. 1 omschreven is, willen helpen bereiken.

Men acht die verklaring van Israëlieten, wel beschouwd, *onnatuurlijk en ongerijmd*; maar even onnatuurlijk en ongerijmd is de onderstelling, dat zij, aan wier goede trouw [illegible] zoodanigen ingeloofd [illegible] de werkzaamheden d[illegible] en op de keuze der leden zullen verkrijgen, dat zij tot het hoofdbestuur der Maatschappij en tot het Voorzitterschap harer jaarlijksche algemeene vergadering konden worden verkozen. Daartoe bestaat geen de minste grond van waarschijnlijkheid; maar wel kan men onderstellen, dat er zullen gevonden worden, die de beoefening der algemeene menschenliefde, overeenkomstig het christelijk beginsel der Maatschappij op prijs stellen, in hunne harten aankweeken, en in hun leven werken doen, al is het ook, dat zij het Evangelie nog niet geheel met den mond hebben beleden. Wij beroepen ons op de meer en meer zich openbarende ongenoegzaamheid van die mondelinge belijdenis, die de vrees deed ontstaan, dat ook bij hen, die eenmaal het Evangelie met den mond hebben beleden, een toeleg zou kunnen gevonden worden, „om dat beginsel in voorkomende gevallen voorbij „te zien, naar den achtergrond te schuiven of zelfs te „verloochenen". Wij beslissen niet of die vrees gepaard kan gaan met die liefde, welke geen kwaad denkt; maar wij worden er door versterkt in onze overtuiging, dat men bij de grootste voorstanders van het uitsluitingstelsel eene niet geringe mate van wantrouwen kan bespeuren in de deugdelijkheid van hun beginsel, als zij daarin zelfs zoo geringen waarborg vinden voor de trouwe bevordering van het doel der Maatschappij.

Zonderling kwam ons het beroep voor op de Grondwet in de memorie van toelichting, door het Rotterdamsche departement openbaar gemaakt. Zoo de Maatschappij ware een kerkgenootschap, wij zouden de vergelijking kunnen toegeven; maar nu zij zich een *Nederlandsche* Maatschappij noemt, die de zedelijke ontwikkeling *van het Volk* bedoelt; nu zij *volks*heil en *volks*deugden wil bevorderen; nu zij middelen kiest, die onder het bereik liggen voor een ieder; nu zij hare zorgen uitstrekt voor het Algemeen: nu zou men, naar wij meenen, ook alleen vreemdelingen kunnen uitsluiten; maar geene schifting maken tusschen Nederlanders en Nederlanders. Hebben wij niet meermalen van dezelfde zijde hooren beweren, dat Nederland is een *Christelijke* Staat, en gij noemt de Grondwet mild, die de volkskeuze, de deelneming aan de bevordering van het algemeen belang, niet beperkt? Hoe kan een beroep op de Grondwet dan te stade komen, tot staving van een gevoelen, dat juist *tegen* het beginsel der Grondwet gekeerd is? En waar de Grondwet nog bepalingen maakt, omdat zij *Nederlandsche* beginselen in toepassing brengt, moet de wet der Maatschappij, die het *christelijk* beginsel huldigt, nog verder gaan, daar zij zelfs alle Christenen, die zich op het grondgebied van den Staat bevinden, tot het lidmaatschap moest kunnen laten toetreden.

Of sluit het Christelijk beginsel van zijne zorgen uit Nederlanders, en zal het zich hechten aan vreemdelingen, zoo zij slechts het kerkelijk getuigschrift overleggen, dat zij tot eenig kerkgenootschap behooren? Tot zulke kleingeestige bepalingen *moet* men komen als men het *wezen* des Christendoms met *de vormen* verwisselt.

Wij stemmen het toe, dat de toestand der Maatschappij zal lijden, wanneer het besluit der Algemeene Vergadering van 1854 gehandhaafd blijve; het is zelfs niet onmogelijk, dat eene splitsing der Maatschappij daarvan het gevolg zij. Wij zouden het betreuren, omdat daarin het bewijs zou liggen van de bekrompenheid, welke onzen tijd bijzonder kenmerkt, ofschoon het welligt aanleiding zou geven, dat veler oogen werden geopend voor de verbastering van het protestantisme en het verlies van zedelijke kracht, ten gevolge der miskenning van de ware beginselen.

Onvermogend om die beginselen met eerlijke wapenen te bestrijden, zoekt men door het aanjagen van vrees of het uiten van bedreigingen, stoffelijke krachten te verzamelen. De becijferingen van het Rotterdamsch departement maakten op ons een ongunstigen indruk; maar zij zullen welligt de gewenschte vruchten dragen. Het is mogelijk, ofschoon niet wenschelijk, dat [illegible] beginselen der staatsgelijkheid zich mengt, en dan behaalt waarschijnlijk het door ons afgekeurde beginsel de overhand. Men zal niet nalaten op gevaren te wijzen, die de onvermijdelijke gevolgen zullen zijn van de halstarrigheid om het vroeger genomen besluit te handhaven, en „la crainte fait peur." Men kan er op rekenen, dat uit het tuighuis der onverdraagzaamheid alle nog bruikbare wapenen der April-beweging zullen worden te voorschijn gehaald en de laatst afgeloopen rustdag zal voorzeker in menige plattelands-gemeente zijn te baat genomen, om zich in het gebruik van die wapenen te oefenen.

Het is immers niet de eerste maal, dat de kansel door de taal der onverdraagzaamheid, waar alleen de taal der algemeene menschenliefde moest gehoord worden, zou worden ontluisterd.

Het beginsel, dat *wij* voorstaan, — de algemeene menschenliefde — zal ook zich zelf helpen. In deze overtuiging zijn wij sterk; want, zoo als een Heidensch wijsgeer haar omschreef: „is het die liefde tot het „menschelijk geslacht, die in hare eerste kiem zich als „liefde der ouders tot de kinderen, en als liefde tot de „naaste betrekkingen en leden van hetzelfde gezin ver„toont; maar die zich daarna buiten den kring des „huisgezins tot aanverwanten, vrienden, geburen, me„deburgers, de verbonden en bevriende volken uit„breidt, tot dat zij eindelijk het geheele menschenge„slacht omvat;" wij kennen haar als eene plant des hemels; gelijk de Israëliet als de vervulling van Gods geboden, zoo ook de Christen als het kenmerk des geloofs en der hope: — de liefde, die nooit vergaat en niet afgunstig is.

De Fakkel deelt den inhoud mede eener Koninklijke beschikking van den 22sten Julij jl. No. 75, genomen op het gemeenschappelijk rapport der Ministers van Justitie, van Binnenlandsche Zaken, voor de zaken van de R. C. Eeredienst en voor de zaken der Hervormde Eeredienst, waarbij volhardt wordt bij de beschikking van 6 Mei te voren No. 52 en het verzoek van den kerkeraad der Christelijke Afgescheidene gemeente te Kookengen, betrekkelijk den bouw eener R. C. Kerk binnen die gemeente, wordt gewezen van de hand. [*Zie Binnenland.*]

Die beschikking rust hoofdzakelijk op de verklaring van Gedeputeerde Staten van Utrecht, „dat de R. C. „gemeente te Kookengen *geen nader verlof* behoefde:" eene verklaring, welke door de [illegible] is gehomologeerd.

De Fakkel moge nu beweren, dat wij in No. 681, „de zaken op nieuw verdraaid hebben;" de koninklijke beschikking kon naar *ons* vroeger ontwikkeld gevoelen niet anders zijn.

Men verliest steeds, opzettelijk of ter goeder trouw, uit het oog, dat de Wet van 10 September 1853 geene terugwerkende kracht bezit en die kracht wel in het wetsontwerp was te vinden, maar door de wetgevende magt bij de behandeling er uit weggenomen is.

Het koninklijk besluit van Mei 1853, (*de Fakkel* noemt dat „een grondwettig koninklijk besluit,)" kon in strekking en gevolgen niet door de Wet van September 1853 worden vernietigd of gewijzigd. De kerkbouw is begonnen, voortgezet en voltooid onder toezigt van het Algemeen Bestuur en men heeft die alleen gestaakt, let wel! tot dat het bevoegd gezag vergunning verleend had, om „met den begonnen kerkbouw op het „ander terrein voort te gaan."

Is die vergunning destijds niet *door den Koning* bij vorm van wijziging der oorspronkelijke magtiging, maar door den Commissaris des Konings na gehouden overleg met den Minister van R. C. Eeredienst (den heer LIGHTENVELT) verleend: dat gebrek in den vorm is nu bij herhaling gedekt door de genomen koninklijke beslissingen.

En nu zwijgen wij verder over die zaak.

Alleen hebben wij bezwaar tegen de zonderlinge uitleggingen, die de Regering geeft aan art. 7 der wet van 10 September 1853.

„dat artikel schrijft alleen in het belang der open„bare orde een onderzoek voor omtrent de plaats van „vestiging en geeft geenszins aan de eigenaren van de „binnen dien afstand bestaande kerk regt, om tegen de „plaats van vestiging in verzet te komen."

„*Het belang der openbare orde* kan, naar ons inzien, niet anders bedoelen dan te voorkomen, dat eene *bestaande* gemeente hinder ondervinde door de oprigting van een nieuw kerkgebouw, daar toch buiten den afstand van 200 ellen de oprigting of inrigting van een gebouw tot uitoefening van de openbare godsdienst aan dat voorschrift *niet* gebonden is.

Wel is waar geeft art. 7 aan de eigenaren van de, binnen dien afstand bestaande kerk *geen regt van verzet* maar wel het regt, dat in het belang der openbare orde op hunne bezwaren naauwkeurig acht zal worden geslagen.

Er bestaan hier dezelfde reden en hetzelfde belang, waarom, bij de oprigting van fabrieken, is voorgeschreven, het beleggen van informatien de commodo et incommodo.

Het belang der openbare orde vordert juist de eerbiediging van ieders regten en belangen in het nemen van maatregelen, waardoor deze onderling in harmonie worden gebragt, gelijk bijv. die, bedoeld bij het koninklijk besluit van 6 Mei 1855 No. 52, tot voorwaarde der vergunning kunnen strekken; evenwel niet als voorschriften kunnen gelden, nadat de vergunning reeds is verleend.

Men zegt, dat met 1o. Januarij aanstaande zal ophouden in het licht te verschijnen het sedert eenige jaren bestaand hebbend Godgeleerd Tijdschrift: „*Waarheid in liefde*" bestemd geweest om de leeringen van de zoogenaamde Groninger School te verspreiden onder de beschaafde christenen in Nederland,

Het is waarlijk, of na de overspanning van April 1853 de strijd op Protestantsch kerkelijk gebied, gaande weg vermindert, en organen van verschillende kerkelijke rigtingen uit gebrek aan ware en duurzame belangstelling wegkwijnen en sterven. Immers meer en meer blijkt het, dat het groote publiek dien strijd moede is, zoodat de aanvoerders aan verval van krachten bezwijken.

Ds. K. v. H., een der redacteuren van de *Kerkelijke Courant*, thans predikant te *Deventer*, schrijft in dat blad van 11 Augustus.

„Eenige bladen van anders onderscheidene kleur, „hebben met meerder of minder ophef gewag gemaakt „van het gedrag der predikanten der Hervormde Ge„meente te Leijden, bij gelegenheid der jongste ver„kiezingen voor leden van den Gemeenteraad. Indien „men met het oog op al die dwaze en ongepaste aan„merkingen, meent, dat de bedoelde predikanten zich „zeer met het verkiezingswerk hebben bemoeid door „invulling van stembiljetten etc., dan vergist men zich. „Zij hebben den Zondag vóór de verkiezingen *gebeden* „voor den goeden uitslag, iets wat zeker een groot „kwaad is. Daar 't intusschen duidelijk blijkt, hoe velen „er zijn, die zich ergeren aan een gebed, springt de „noodzakelijkheid te meer in het oog, om voor den „goeden uitslag van iedere verkiezing *ernstig* te bidden. „Land noch stad zijn gediend met mannen, wien het „gebed tot God een doorn in het oog is.”

Er is gedurende de April-beweging ook gebeden, veel gebeden, in denzelfden geest als men te *Leijden* welligt voor den gunstigen uitslag der verkiezingen heeft gebeden; maar niet zonder dat men onder dat bidden liet doorschemeren, hoe men den uitslag gaarne zoodanig zag, dat men ze „Gode welgevallig” zou kunnen noemen.

Wat *Leijden* betreft: uit onderscheidene ingezonden ingezonden stukken is ons gebleken, dat partijgeest aldaar geen rozen baart, en dat de kerkelijke partij achting en invloed met den dag verliest. De *ernstige* gebeden schijnen niet veel geholpen te hebben; want de voorname toeleg is mislukt. Wie zal nu zeggen of de uitslag al dan niet „Gode welgevallig is?”

De *Provinciale Friesche Courant* wijdde dezer dagen een artikel aan de beantwoording van het, onlangs door de organen der reactie opgeworpen verwijt, dat het Nederlandsche volk niet rijp zou zijn voor de regtstreeksche verkiezingen.

Aan dat artikel ontleenen wij met genoegen de navolgende zinsneden:

Wie zijn het, die zoo spreken? De liberalen in den lande? Neen, juist de regeringsmannen van vroegeren tijd, de vertegenwoordigers van het versletene behoud. Hunne verzekering strekt ons ten bewijze van de gepastheid der regtstreeksche verkiezingen voor Nederland; want wanneer zij, gelijk van ouds, aan het bewind waren gebleven en niet door den uitgedrukten volkswil van hunne plaatsen verbannen, dan zou men met regt kunnen zeggen: „alles is gebleven zoo als het was, de regt„streeksche verkiezing heeft geenerlei verandering gebragt, zij „deugt dus niet voor een volk, dat er geen gebruik van weet „te maken!”

Ons volk zou niet rijp wezen tot regtstreeksche keuzen! — De stembus heeft in de laatste weken het tegendeel bewezen. Er zijn gemeenten, waarvan de aftredende leden van den Gemeenteraad, in weerwil van alle pogingen, geen een herkozen is, — waar mannen van deftigen stand en erkende braafheid door anderen vervangen zijn, omdat de kiezers uit de besluiten van den Gemeenteraad meenden te mogen opmaken, dat zij eene verkeerde rigting huldigden.

Ons volk is rijp tot het doen van regtstreeksche keuzen, — maar het is er nog verre af, dat de volksopvoeding, die eene algemeene belangstelling in die regtstreeksche keuzen verwekt en die keuzen ten allen tijde doet gedijen tot heil des vaderlands, reeds naar eisch is voltooid. De kennis onzer constitutionnele instellingen en die van de beginselen der staathuishoudkunde moest in bevattelijke vormen reeds in de lagere scholen worden medegedeeld, — er moest geen gebrek zijn aan volksschriften, die den eenvoudigen staatsburger met zijne regten en pligten bekend maakten, en die het zedelijk gewigt der invulling van het stembillet duidelijk deden beseffen, zoodat de kiezers zich noch door den invloed van zelfzuchtige behouders, noch door de woelzieke onberadenheid van staatzuchtige drijvers, noch door partijschap, noch door onverschilligheid lieten beheerschen.

Ons volk is rijp tot het doen van regtstreeksche keuzen, maar gelijk de werkelijkheid steeds verwijderd is van het ideaal — althans in vraagstukken van maatschappelijken aard — zoo staan de kiesgeregtigde burgers van Nederland nog op verre na niet op het standpunt, hetwelk wij bij den aanvang van dit artikel hebben aangewezen. Doch het is onze taak, onze pligt, om de instellingen onzer gebrekkige zamenleving in hare werking zoo veel mogelijk tot het ideaal te doen naderen. Onze volkopvoeding laat veel te wenschen over, maar dat zij vooruitgaan met snellen tred, is boven allen twijfel verheven. De Regering is bij magte om daarvoor veel te doen. De geleerde genootschappen in Nederland — helaas, meestal broeinesten van het behoud of angstig om tot heil des volks prijsvragen uit te schrijven, die eenigermate met de politiek onzer dagen in betrekking staan — konden door verspreiding van doelmatige boeken de beschaving en verlichting van het algemeen niet weinig bevorderen. Zoo zou ook binnen onze grenzen allengskens een geest van belangstelling in de openbare aangelegenheden geboren worden, die niet weinig zou bijdragen tot bevestiging der beginselen, die op de onwrikbare rots der vrijheid en regtvaardigheid zijn gebouwd.

Buitenland.

ALGEMEEN OVERZIGT.

Uit Marseille wordt dd. 12 Aug. gemeld:

Generaal Canrobert bevond zich niet aan boord van de *Simoi*:

Met deze boot verneemt men nog de bevestiging van het gerucht, dat het huis van Rotschild er in toegestemd heeft eene leening met de Porte te sluiten, ten bedrage van tien millioen rentende 6 pCt.

De hervormings-gezinden ministers willen de Divan zuiveren en er diegenen hunner ambtgenooten uit verwijderen, welke tegen de hervormingen gezind zijn.

In de stad der Dardanellen was eindelijk de rust terug gekeerd, doch de bachi bozjouks plunderden het platte land en verbrandden de omliggende dorpen.

Onder het te Konstantinopel vereenigde Engelsch-Turksche legioen begint zich veel desertie te openbaren. Het zal naar Schumla gezonden worden.

De aanval, welke, naar men zeide, den 13 Julij tegen Kars zou worden gerigt, heeft stellig geen plaats gehad.

Volgens een schrijven uit Trebisonde, van 21 Julij, bevattende berigten uit Ezerum van den 17, waren de Russen op die dagteekening nog te Kars gekampeerd en, naar het scheen, waren zij niet voornemens om die plaats aan te tasten maar haar tot overgave te noodzaken door afsnijding aller toezendingen van levensvoorraad, welke zij ontvangt. Zij gelooven, dat het garnizoen slechts voor eene maand levensvoorraad bezit. Dezelfde brief meldt de in-hechtenisneming op last van Vassif-Pacha, opperbevelhebber, van Cereff-Pacha, die na den slag van Indjederé aanvankelijk benoemd was tot gouverneur van Kars en vervolgens belast werd met de depôts, welke zich te Jeni-Keni bevinden: bij het berigt der nadering van de Russen hadden zij alle graan verkocht, dat zich in het dorp bevond en waren naar Ezerum gevlugt.

Prins Gortschakoff meldt van den 9den, dat er niets belangrijks voor Sebastopol was voorgevallen; het vuur van den vijand was zwak.

Uit Köningsbergen wordt dd. 12 Augustus gemeld:

Men wil hier weten, dat de Russen te Sebastopol besloten hebben, voor het geval, dat zij gedwongen mogten worden terug te trekken eene brug te bouwen over de baai van Sebastopol, tusschen de forten Paul en Nicolaas, ten einde de gemeenschap van het Noordelijk met het Zuidelijk gedeelte der vesting te verzekeren.

Het huis der lords heeft in zijne zitting van Vrijdag in comité gestemd over de bill betrekkelijk de Turksche leening, na zeer levendige tegenstand van lord Grey, die het gebruik dier fondsen voor den oorlog toegestaan, gegispt heeft. De edele lord voorziet voor de toekomst eene belangrijke vermeerdering van belastingen en vreest, dat op zeer groote schaal zal toenemen de emigratie naar die landen, waar de belastingschuldige aan minder drukkende lasten zal zijn onderworpen.

Daar lord Granville ter gelegenheid van een bill van locaal belang de urgent-verklaring had verzocht hetgeen de sluiting der zitting voor het eind der week deed voorzien, zoo teekenden verscheidene pairs een protest, waarin zij beweren, dat de regering misbruik maakt van haar regt en de discussie wil smoren. De weinige belangrijkheid van den maatregel, waarvan quaestie is, vermindert zeer de strekking van het protest zelf en volgens de dagbladen zal het slechts ten doel hebben de prorogatie der zitting eenige dagen uit te stellen, welke bij koninklijke delegatie Maandag of uiterlijk Dingsdag zal plaats hebben.

Uit Londen wordt in eene telegrafische depêche dd. 12 Aug. gemeld:

Morgen zal er te Osborne een geheime raad gehouden worden ter goedkeuring van de reden uit te spreken bij de prorogatie van het parlement, welke op aanstaanden Dingsdag bepaald is.

De Koningin zal Donderdag van Orborne naar Parijs vertrekken, waar zij Zaturdag zal aankomen. H. M. wordt den 21sten terug verwacht.

De dagbladen en correspondentien uit Parijs zijn uit het staatkundig oogpunt onbelangrijker dan ooit.

De *Wiener Zeitung* bevat een artikel omtrent de verwikkelingen tusschen de Napolitaansche regering en de Westersche mogendheden. Dit blad, noch het hof van Napels, noch de Westersche mogendheden in het ongelijk willende stellen, geeft te kennen, dat de beschuldingen welke men tegen dit eerste rigt, weinig gegrond zijn; maar tezelfder tijd wordt aan het hof verweten eene maar al te blijkbare overhelling naar den kant van Rusland.

Herhaalde malen reeds hebben wij onze lezers onderhouden over de bestaande moeijelijkheden tusschen het Kabinet van Kopenhagen en dat van Washington, ter zake van de Sond-tol, die Denemarken eischt van alle koopvaardijschepen, welke die engte overtrekken en waarvan de opheffing door de Westersche Mogendheden gevorderd wordt, althans voor zooverre haar betreft. Daar een tractaat van koophandel tusschen beide natien in de maand April van het volgend jaar ophoudt, zoo hebben de Amerikanen van deze gelegenheid gebruik gemaakt om plegtig te verklaren, dat zij van af dat tijdstip niet meer zullen voldoen aan het regt, dat die overeenkomst haar verpligtte te erkennen, althans tijdelijk en onder voorbehoud.

Deze verklaring heeft te Kopenhagen veel indruk gemaakt.

Men vreest daar, dat de Vereenigde Staten te dezer zake het alternatief: vrede of oorlog zullen stellen, en door de weigering van Denemarken zich bevoegd achten zullen, om zich meester te maken van de kolonien, welke dat land in de Antilles bezit. Het is ter voorkoming dezer gevaarlijke eventualiteiten, dat de Deensche regering besloten heeft om een ambassadeur naar Parijs te zenden om de interventie en de goede diensten van het Kabinet der Tuileriën te verzoeken.

Men verneemt thans, dat de vice-admiraal Mornier met deze belangrijke zending is belast.

Uit Rijssell wordt, onder dagteekening van 12 Augustus gemeld:

Het proces, in zake van de eenigen tijd geleden op den spoorweg in de nabijheid *dezer* stad gevonden helsche machine, is afgeloopen.

Drie der daarin betrokken personen waren niet voor den regter verschenen; drie andere werden vrijgesproken.

Een persoon werd veroordeeld tot levenslange dwangarbeid en twee andere tot gevangenisstraf.

Eene telegrafische depêche uit Madrid meldt dat de laatste termijn ter inschrijving voor de vrijwillige leening den 31 Aug. verstreken is. Zij voegt er bij, dat deze operatie op voldoende wijze schijnt te vorderen.

De stoomboot *Arago* heeft nieuwstijdingen uit de Vereenigde Staten aanbebragt.

De wet op den verkoop van gistende dranken houdt in het Noordelijk gedeelte der Staten de algemeene aandacht bezig. Te New-York, waar de verkoop openlijk plaats heeft, zijn al de vervolgingen tegen de herbergiers en debitanten ondernomen, opgeheven, omdat de jury het niet eens kan worden ten aanzien der nieuwe wettelijke bepalingen. Men verzekert, dat de gouverneur Clark den procureur-generaal van Staat, den heer Ogden Hoffmann, uitgenoodigd heeft om op officiele wijze zijne denkwijze te dezer zake te formuleren.

Deze ambtenaar zou geantwoord hebben bij eene memorie, waarin hij de inconstitutionnaliteit der wet aantoont, welke ook afgekeurd is door de regterlijke magt, na dat zulks evenzeer geschied was door den maire van NewYork, vertegenwoordigende de administratieve autoriteit. Niets bewijst meer hoe ontoepasselijk deze wet is. Evenwel laten zij die haar uitlokten zich niet ontmoedigen.

Zij hebben eene staats-conventie bijeengeroepen, welke den 27 September e. k. te Utica zal plaats hebben. Men zal zich daarin trachten te verstaan omtrent de namen der openbare ambtenaren voorop te stellen bij de ophanden zijnde verkiezingen en die slechts onder de voorstanders van matigheid quand même zullen worden aangewezen.

De Amerikaansche bladen bevatten nieuwstijdingen uit Kansas tot 23 Julij. In weerwil van het jongste veto van den gouverneur Reeder, was de Wetgevende Magt den 16den bijeengekomen; maar ditmaal voor de missie van Shawnie. De strijd tusschen de beide bestanddeelen der magt, werd daar met nieuwe kracht hervat. Op de weigering van den gouverneur, om de vergadering te erkennen, heeft deze geantwoord door de benoeming van een comité, belast met het opstellen eener memorie van beschuldiging tegen zijn antagonist, om zijne ontbinding bij het kabinet van Washington te verzoeken. Dit zal, waarschijnlijk, weigeren tusschen beide te treden. In afwachting is de heer Woodson, secretaris van staat, gereed, om zich met de uitvoerende functien te belasten, zoo hunne tegenwoordige lasthebber bij zijne meening volhardt.

Deze oneenigheden verhinderen de Wetgevende Magt niet, om met ijver hare werkzaamheden voort te zetten. Eene der eerste handelingen, sedert hare weder-bijeenkomst was de bewerking van een wetsontwerp, strekkende om van de emigranten, die uit de abolitionnistische staten en bepaaldelijk uit Mussachets komen, te vorderen, dat zij de acte van organisatie van het grondgebied Kunsas en de territoriale wetten, welke daaruit voortvloeijen, eerbiedigen. De redactie dezer wetten is op dit oogenblik toevertrouwd aan een comité van acht leden.

Men schrijft uit Nieuw-Grenada, dat de generaal Obando veroordeeld is tot twaalf jaren verbanning, voor het deel dat hij genomen heeft aan den opstand, welke in 1854 door den generaal Melo bewerkt werd

Wij vernemen uit Nicaragua onder dagteekening van 19 Julij, dat de beide vrijbuiters van kolonel Walker bij San Juan del Sua uiteengedreven zijn. Het hoofd der expeditie werd gedood en de troepen der regering hebben hun kommandant, benevens 12 officieren en meer dan 100 man verloren.

De berigten uit Havanna bepalen zich bij de vermelding van een bankroet met een passief van 1,500,000 dollars.

Berigten uit Mexico van 19 Julij bevatten, dat Santa Anna gereed is om concessien te doen aan de opstandelingen. Maar men weet, dat de dictator zich slechts dan voorstelt concessien te doen, wanneer hij ziet, dat hij verloren is. Een bewijs daarvan vindt men bovendien in de omstandigheid, dat hij den 26sten zijn gezin op *Hurbide* deed inschepen, en men weet niet naar welke bestemming. In de hoofdstad was alles rustig; maar in de provincie winnen de insurgenten dagelijks terrein.

Sedert de daarstelling van een spoorweg in de landengte van Panama is de groote beweging van reizigers, waartoe de ontdekking van goudmijnen van Californie en Australie aanleiding gaf, in dat gedeelte van Midden-Amerika dermate ontwikkeld, dat het een nieuw georganiseerden staat heeft kunnen vormen, op de grondslagen van een vertegenwoordigend stelsel en welke staat den naam van Panama heeft aangenomen. De eerste zitting van de wetgevende magt had den 9 Julij plaats.

ENGELSCHE POST.

De *Morning Chronicle* meldt, dat 1000 man van het vreemden legioen den 10 te Southampton op de *Ripon*, naar de Krim is ingescheept.

— De regering heeft aanmerkelijk bestellingen voor het leger in de Krim gedaan.

FRANSCHE POST.

De *Moniteur* deelt een decreet mede waarbij de divisie generaal Poucsignon, kommandant van de 13de divisie bevorderd wordt tot den graad van groot officier van het legioen van eer.

— De Keizer vernomen hebbende, dat de stad La Flèche een inschrijving geopend had voor de oprigting van een standbeeld ter herinnering aan de nagedachtenis van Hendrik IV, heeft volgens *l'Echo du Loir* voor zijn persoon ingeschreven voor eene som van 3,000 fr.

Bij keizerlijke decreten zijn benoemd tot prefecten:

In het departement Indre, de heer Brouille, van de beneden Alpen, ter vervanging van de heer Loyer. In het departement Tarn en Garonne de heer Launay, heer Prevost van de boven Alpen, ter vervanging van de heer Lavasseur. In het departement der beneden Alpen de heer

d'Aurcheau. In het departement boven Alpen de heer Espeintre onder-prefect van Ambert.

— Dezer dagen had onder voorzitterschap van den heer Villemain, de jaarlijksche vergadering der academie, voor inscriptien en fraaije letteren plaats. Ziet hier de aan de orde zijnde quaestien en de uitgeloofde prijzen:

Geschiedenis der gemeente-goederen in Frankrijk enz.; prijs den heer Armand Riviere, advocaat te Toulouse.

Restitutie der oude aardrijkskunde van Indië, prijs de heer Vivien van St. Martin.

Over de instelling van allerhanden aard en de Satrapen van klein Azie, onder de Perzen enz., prijs: den heer W. H. Weddinton.

De medailles voor de werken van oudheden in Frankrijk, zijn uitgereikt aan de heeren Viollet, Leduc, Léon Glus, Palu de Saint Vincent, Hippeau, en generaal Creutlly.

Het schip *Donaverth*, onder bevel van den heer Sauvier, scheepskapitein, is naar het Oosten gestevend, aan boord hebbende 972 man, behoorende tot de 21e, 39e en 57e afdeelingen.

— Men leest in de *Phare* de la Manche van Cherburg van den 9:

De zes kanonneerboten, welke zich op onze reede bevonden: de *Lalie*, de *Redoute*, de *Lance*, de *Arquebure*, de *Poudre* en de *Saint Barbe*, zijn den 7 Augustus naar de Baltische zeë vertrokken.

SPAANSCHE POST.

Uit Barcelona is slechts weinig nieuws te vermelden de electrische telegraaf loopt slechts tot Saragossa. De ontwapening werd op rustige wijze voortgezet. Eenige personen hadden geweigerd hunne wapens over te geven en drie der meest weêrspannigen zouden, naar men zegt, op den avond van den 4en op de plaats Ramblu gefusileerd zijn.

Bij een bezoek in eene werkplaats zou de bevoegde magt zich meester gemaakt hebben der papieren, waarbij verschillende personen zeer gecompromitteerd werden en waaruit blijkt, dat daar een carlistische zamenzwering bestond, een brandpunt van socialisme. Talrijke arrestatiën hadden plaats. Die geruchten hebben bij voortduring een verontrustend karakter; maar het is waarschijnlijk, dat alles rustig zal afloopen, dank zij de beschikkingen door den kapitein generaal genomen.

Ook te Girona hadden arrestatiën plaats. Al de personen, welke deel namen aan den laatsten oorlog zijn in hechtenis genomen. Deze gestrenge maatregelen veroorzaken wel eenige ontevredenheid, omdat zich onder deze personen verscheidene bevinden, die zich sedert de nederlaag dier partij niet met staatkunde bemoeiden.

Men schrijft uit Lerida, dat de Carlistische hoofden Fristany, Borges, enz. zich steeds verborgen houden en met zorg elke ontmoeting met de troepen en de militie vermijden, welke uitgezonden zijn om hen op te sporen. Zij willen het binnenkomen in Spanje bevorderen van een vrij groot aantal aanhangers, om vervolgens met voordeel eene kolonne aan te vallen en zich meester te maken van de wapens, waarvan zij niet wel voorzien zijn. De bevolking der steden toont zich zeer vijandig tegen de Carlistische zaak, en dit zou, naar men meent, niet minder het geval zijn ten aanzien der bevolking van de landstreken.

Binnenland.

's Gravenhage, 13 Augustus.

Z. M. heeft pensioen ten laste van den Staat verleend: aan H. Ansingh, gewezen 1ste klerk ter provinciale griffie van Groningen, ten bedrage van *f* 207 's jaars; en aan F. van Rooij, gewezen drukker ter Algemeene Landsdrukkerij, ten bedrage van *f* 250 's jaars.

Z. M. heeft tot procureur bij het provinciaal geregtshof in Friesland en de arrondissements-regtbank te Leeuwarden benoemd mr. J. van der Veen Cz., advocaat te Leeuwarden.

Bij beschikking van den Minister van Binnenlandsche Zaken is aan den heer J. E. Duijvené, gewezen majoor-ingenieur te Amsterdam, voorloopig concessie verleend tot den aanleg: 1o. van een scheepvaartkanaal, leidende van het bevaarbare gedeelte van de rivier de Donge beneden 's Gravemoer tot Tilburg; 2o. van een zijkanaal tot het dorp Riel; 3o. van vloeiweiden ter weêrszijden van het kanaal.

* Z. M. heeft gisteren in een bijzonder gehoor ontvangen den heer Hasselman, oud-resident in de Vorstenlanden op Java. Die heer heeft, uit naam van (nu wijlen) den Sultan van Soerakarta, aan den Koning een geschenk aangeboden, bestaande uit eene met brillanten omzetten kris een dito ingelegde lans, en voorts een met paarlen en zeer fraaije steenen ingebonden Javaansch Album, alles van zeer hooge waarde.

* Naar men verneemt is de heer von Mirbach, vice-president van het bestuur van Posen, benoemd tot kommandeur der Luxemburgsche orde van de Eiken Kroon.

* De staatsraad, commissaris des konings dezer provincie is in deze residentie teruggekeerd.

* Burgemeester en Wethouders van 's Gravenhage hebben aan de ingezetenen bekend gemaakt, dat met magtiging van den Staatsraad, commissaris des Konings in de provincie Zuidholland de Veenestraat, voor den tijd van vier weken in te gaan met Dingsdag, den 14 Augustus aanst. voor de passage met rijtuigen zal zijn afgesloten, en dat de groote weg, gedurende dien tijd zal gaan door de Vlamingstraat en de Nieuwstraat en over de dagelijksche groenmarkt.

* Heden, Maandag avond ten 7 ure is door het korps muzijkanten van het regement Dragonders, voor de societeitstent in het Bosch muzijk uitgevoerd en wel de volgende stukken: eerste gedeelte: Marche, door Mordach, 2o. Ouverture, Harberstadt; 3o. Air Gemma di Vergy, Donizetti; 4o. Hommage a la memoire célèbre Gretzy, van Calk; 5o. Marianne Valse Borghardt; 6o. Adelaiden Polka Labetzky. Tweede gedeelte. 7o. Ouverture Oberon, C. M. de Weber; 8o. Potpourri, Ernani, Muller; 9o. Adagio Hanse; 10o. Redowa Sacré; 11o. Polka Militaire, Kühner.

* Ten gevolge der daling van den prijs der rogge, is het maximum van den prijs van het roggebrood verminderd met eene halve cent, en alzoo gebragt op 16 cents het Ned. pond. Doch vermits uit de spaarkas, ter voorziening in buitengewone duurte van het brood, de uitkeering plaats heeft tot een bedrag van eene cent, blijft de prijs voor de ingezetenen bepaald op 15 cents het Ned. pond.

* Heden heeft aan het lokaal van het provinciaal Gouvernement van Zuidholland de aanbesteding plaats gehad van het leggen van eene perpendiculaire krib aan de noordzijde van de rivier de Merwede tusschen de krib aan de benedenpunt der Giessendamsche Plaat en die aan den benedenmond der karnemelkshaven aan den zoogenaamden Sliedrechtschen hoek, en in verband eene krib daartegenover. Aangenomen door J. de Groot, te Giessendam *f* 6,700. Het herstellen der winterschade, veroorzaakt door ijsgang en hoog opwater aan de Rijkswerken, gelegen in de rivier de Merwede en Killen. Aangenomen door A. van Hatten te Sliedrecht, voor *f* 12.600.

* In deze residentie zijn aangekomen en aan het hôtel *de Oude Doelen* afgestapt: mevr. de gravin d'Agnoult, geboren gravin de Flavigny, en gevolg; de heer Beucker Andrae, burgemeester van Leeuwarden; de graaf Willes de la Valette, geattacheerd aan het gezantschap van den Keizer der Franschen, te Brussel, met gevolg; en mevr. Elisa Smith en hare dochter, van de Vereenigde Staten van Amerika.

Aan het hôtel *Paulez* alhier zijn afgestapt: Don Juan Filipen Martinez, eerste secretaris van Buitenlandsche Zaken van Madrid; Don Pedro Frulgus Goossens, kolonel der infanterie, 1e kommandant der artillerie van Spanje; Don José Manuel de Aguire, chef en hoofd-administrateur van Spanje; Don A. Vasello, van St. Sebastiaan; en Don C. Bodenno, van Pampelana; Constant Storms, met familie en N. van Bomblighen, mede met familie, beiden van Belgie.

* Door een der goud- en zilverkasthouders alhier is op den 9 dezer, in een der waggons van een van Leiden te 's Hage aankomende spoortrein, achtergelaten: 1 in een blaauw papier gewikkeld onafgewerkte langwerpig vierkante gladde gouden doos, zonder deksel, van binnen verdeeld in 4 vakken; aan beide einden zijn 2 diamanten rosetten, waarmede de vakken worden digt geschroefd. De commissaris van politie Waldeck verzoekt opsporing, aanhouding en berigt.

* In deze residentie zijn aangekomen en aan het hôtel *de Belleuue* afgestapt de kolonel in Engelsche dienst John Hall, van het 1ste regement lijfgarde van H. M. de Koningin en lid van het parlement, en de edelman H. M. Parkel met gevolg, beiden komende van Londen.

* Het *Staatsblad* no. 61, behelst de wet van den 5en Julij 1855, tot wijziging van sommige bepalingen der wet van den 12den April 1850 (*Stbl.* no. 15), houdende vaststelling van het briefport en regeling van de aangelegenheden der brievenposterij. Deze wet is uitgegeven den 12den Augustus en zal dus den 1sten September a. s. (zijnde 20 dagen na de uitgifte) in werking treden.

Het hoofdbestuur der vereeniging ter bevordering van fabriek- en handwerknijverheid in Nederland heeft aan de inzenders op de in 1852 in New-York gehouden tentoonstelling, eene circulaire gerigt, waarvan het slot aldus luidt:

» In dezen stand van zaken vermeende het hoofdbestuur dat het dringend noodzakelijk ware, andermaal de tusschenkomst van Z. E. den Minister van Buitenlandsche zaken in te roepen, en stelde daarop voor Zr. Mjs. gezant te Washington uit te noodigen, de heeren Birsmuller en Loescher voornoemd, krachtdadig in hunne pogingen te willen ondersteunen, opdat, van een officieel karakter uitgaande, deze van meer overwegenden invloed zouden zijn, en daardoor de Nederlandsche inzenders voor verdere schade in deze zaak zouden gewaarborgd worden.

» Het hoofdbestuur mogt zich weldra verheugen in de kennisgeving van den Minister, dat meergemelde gezant, naar aanleiding van dit schrijven was uitgenoodigd, om de belangen der inzenders van voorwerpen naar de plaats gehad hebbende tentoonstelling te New-York, zooveel mogelijk te bevorderen, en kon het zijn, den verkoop der aan hen toebehoorende goederen tegen te gaan, en ontving als een gevolg daarvan, dezer dagen een afschrift van eenen brief van Jhr. Gevers waaruit bleek, dat aan het bedoelde verlangen zooveel mogelijk was voldaan; dat hij, naar aanleiding der door den Minister gedane uitnoodiging, zich begeven had bij den heer White, voorzitter van de commissie, belast met de veredening der zaken van de tentoonstelling, die hem dadelijk de verzekering gaf niet alleen dat de nog teruggebleven goederen van Nederlandsche inzenders, even als alle andere, in veiligheid waren, maar tevens ook, dat hij, voor zooveel als in zijn vermogen was, de aflevering dezer goederen zou helpen bevorderen.

» Zekere moeijelijkheden, onlangs ontstaan met het departement van financiën, wegens de vervulling van eenige formaliteiten der domanen, waren uit den weg geruimd, nadat deze evenwel tot allerlei ongegronde geruchten hadden aanleiding gegeven.

» Op aanvrage van Jhr. Gevers, heeft de heer White hem de volgende regelen gerigt, die de overtuiging zullen geven, dat geene wederregtelijke handelwijze van wege de commissie der tentoonstelling te vreezen is.

Extract. New-York, 21 Junij 1855.

In antwoord enz.

De voorhanden goederen zijn echter volkomen veilig, en ten allen tijde ter beschikking van den eigenaar.

Het spijt mij zeer, dat ik op dit oogenblik niet in de gelegenheid ben, deze goederen franco terug te zenden, doch ik hoop, dat de onkosten, die de inzenders daaromtrent zullen maken, later zullen worden vergoed.

Met genoegen wil ik u behulpzaam zijn, bij de terugzending en de inscheping van eenige of wel van alle goederen, die men mogt terug verlangen, terwijl ik met genoegen inlichtingen wil geven omtrent elk artikel waaromtrent gij het een of ander wensch te weten

Ik ben enz. (Get.) John E. White.

Mr. Gevers, zaakgelastigde enz.

» Den heeren Rischmuller en Loescher, die voor de Nederlandsche inzenders te New-York zijn opgetreden, heeft de heer Geves zijne diensten aangeboden, en zich met een der deelgenooten van dit huis bij den heer White begeven, waarop alles toen zoodanig werd geschikt, dat nu, zonder verwijl tot het inpakken en verschepen der teruggebleven goederen kan worden overgegaan; zullende wanneer onverhoopt nog eenige zwarigheden mogten ontstaan, de heer Gevers daarvan worden onderrigt en vervolgens op de meest gepaste wijze handelen, in het belang zijner landgenooten.

» Ter voorkoming van verdere ongegronde geruchten, heeft het hoofdbestuur vermeend een en ander ter kennis van de belanghebbenden te moeten brengen en de inzenders daardoor te overtuigen, dat hunne belangen geenzins worden uit het oog verloren, maar het hoofdbestuur die met de meeste zorg blijft behartigen. »

Naar luid van buitenl. bladen, heeft Z. M. onze Koning voor *f* 1200 ingeschreven, tot aankoop van een nationaal domeingoed, dat, als beloning voor de diensten door lord Raglan bewezen, aan zijne erfgenamen zal worden aangeboden. De groote Engelsche namen der aristocratie staan voor 100 à 200 pond sterl. op de lijsten daartoe aangeteekend.

Eene commissie uit het gemeentebestuur van 's Hage, bestaande uit de heeren Gevers Deijnoot, Steengracht van Oosterland, Greve, Weenink en de Kempenaer, is jl. Donderdag naar Haarlem geweest, ten einde aldaar eene bijeenkomst te hebben met den beroemden Zocher, ter beraming van een plan voor de verfraaijing der residentie.

Onlangs hebben wij er melding van moeten maken, dat de boeken door de Nederlandsche Boekhandelaren, naar de Parijsche tentoonstelling gezonden, in de kisten waren blijven staan. Aan de onvermoeide zorgen van den heer Kruseman uit Haarlem hebben wij het thans te danken, dat die boeken ontpakt, ten toon gesteld en behoorlijk gecatalogiseerd zijn.

Naar de *talen* gerangschikt, bekomen wij het onderstaande resultaat; want de 1460 boekwerken laten zich verdeelen als volgt: 66 in het Latijn; 50 in het Fransch; 5 in het Hoogduitsch; 5 in het Engelsch; 2 in het Hebreeuwsch; 7 in het Arabisch; 7 in het Maleisch, en 6 in het Javaansch.

In het geheel voor *vreemde talen* 148 artikelen, terwijl voor de Friesche taal daarin voorkomen 14 artikelen, en voor de Hollandsche taal 1298 artikelen; totaal 1460 boekwerken in verschillende vakken van wetenschap.

Wij vernemen, dat in de aanstaande vergadering van de Vereeniging tot bevordering der belangen des Boekhandels een voorstel van den heer Binger zal worden gedaan, om alle deze boeken in Belgie te doen verkoopen, ten einde zoo mogelijk de Nederlandsche Litteratuur in dat land, het eenigste waar ze bruikbaar is, te trachten te verspreiden.

* Aan 's Rijks werf te Amsterdam, zal op Maandag den 20 Augustus aanst. des voormiddags ten elf ure, openbaar aanbesteed worden: de reconstructie der groote scheephelling no. 2, met bijbehoorende werkzaamheden. Het bestek ligt o. a. ter lezing aan het departement van Marine alhier en ter griffie van de Prov. gouvernementen van Noord- en Zuidholland.

* De gemeenteraden van Spijkenisse en Hekelingen hebben besloten tot het weder instellen van de ten vorigen jare afgeschafte kermissen, aanvangende te Spijkenisse den tweeden Maandag in de maand September van elk jaar en eindigende Woensdag daaraanvolgende, des morgens ten acht ure en te Hekelingen den derden Maandag in September van elk jaar, en eindigende Woensdag daaraanvolgende, des morgens ten acht ure.

De *Gen. Ct.*, in een uitgebreid betoog de noodzakelijkheid hebbende uiteengezet, om bij het eerst verschijnen van choleragevallen, die niet te verzwijgen, daar angst in deze geen gevaar aanbiedt, maar het verzwijgen slechts het nemen van nuttige voorzorgen belemmert, zegt ten slotte: » Een bekend gevaar is minder schadelijk, dan een verborgen; en hij, die het wèl meent met zijn evenmensch, moet zich niet door persoonlijke consideratien, door de vrees van de zwakmoedigen te verontrusten, laten terughouden, om openlijk voor de waarheid uit te komen, opdat een ieder werken kunne, zoolang het nog dag is. »

* De nieuwe leergang van de landhuishoudkundige school te Groningen zal aanvangen op den 15 October aanst. Zij, die daarvan gebruik wenschen te maken, althans zij, die in de gebouwen der school willen inwonen, worden verzocht, zich zooveel mogelijk vóór den 15 September aan te melden bij het bestuur der landhuishoudkundige school

te Groningen of bij den heer G. Jurling, of den heer C. Römelingh, te Haren, bij Groningen, bij wie op franco aanvrage ook programma's der geheele inrigting kosteloos verkrijgbaar zijn.

---

* Naar men verneemt zal het onderwijs aan de koninklijke academie inzonderheid in de handels-wetenschappen, eene belangrijke uitbreiding ondergaan, bij den aanvang van den nieuwen cursus. (*Delflandsche Ct.*)

Volgens berigt van den officier van justitie te Zutphen van 8 dezer, zou op 20 April jl. door den koopman Kees Coops, te Doetinchem, op de post zijn gedaan een brief, geadresseerd aan den heer Jb. Mesdag, makelaar te Groningen, inhoudende: 1 bankbillet no. 108, dd. 23 Junij 1854, groot ƒ 100; 1 coupon no. 82238, dd. 1 Januarij jl. bij Hope en Co., ƒ 50; en 1 coupon no. 96457, dd. 1 Januarij jl bij Hope en Co. ƒ 50; beide laatsten in dorso gemerkt Wicherink, en zou die brief, in den vroegen morgen van 21 April jl naar Doesborg verzonden niet aan het opgegevan adres bezorgd zijn.

---

* Den 7 dezer is bij den commissaris van politie te Bergen-op-Zoom berigt, dat op den 1 Augustus jl. door M. W. A. Smeltzer aldaar een brief op de post gedaan is voor zijnen vader Jacob Smeltzer, winkelier te Bergen-op-Zoom, aan het adres van J. Sees te Rotterdam, inhoudende: 1 bankbillet groot ƒ 300, no. 108, en 1 bankbillet groot ƒ 40, no. 376; welke brief geacht wordt niet te regt gekomen te zijn. Hij was niet gefrankeerd en ook niet aangeteekend. De commissaris van politie te Bergen-op-Zoom verzoekt de opsporing en berigt.

In den jare 1854, is het onderhoud, in de groote gevangenissen dezes Rijks, alwaar de voeding door eigen beheer geschiedt, per gevangene daags het hoogste geweest in Leeuwarden, zijnde 19.4 cent daags. In 's Hertogenbosch was het 16,8; Arnhem 16.9; 's Gravenhage 14.5; Leiden 17.7; Rotterdam 17.3; Woerden 18.8; Gouda 16.4; Amsterdam 15.8; Haarlem 15; Hoorn 17.9; Middelburg 14.6; Utrecht 16,2; Zwolle 14.3; Groningen 13.8; Assen 14.1; Maastricht 17.3. — In 1855 bedraagt in Leeuwarden volgens de gehouden aanbesteding, genoemd onderhoud 19.7 per dag, en wordt in bedrag alleen overtroffen door Woerden, waar het 20,7 en Hoorn waar het 19.8 beloopt. In al de andere gevangenissen is het bedrag lager en in Haarlem zelfs niet boven de 14.1 cent per dag.

De *Indiër* den uitslag besprekende, dien het onderzoek door het Engelsche Lagerhuis nopens het bestaan van den pijnbank in Indie bevolen, gehad heeft, beweert, »dat ook in ons Ned.-Indie niet alleen mishandelingen bestaan, die naar de pijnbank zweemen, maar dat de pijnbank daar nog *werkelijk*, indien ook niet *wettig*, bestaat. — Ons is een geval bekend, dat een inlander voor een ambtenaar werd gebragt, beschuldigd van diefstal; de schijn was ten sterkste tegen hem, en de ambtenaar verlangde, dat hij zou bekennen; hij hield zijne onschuld echter vol, en de ambtenaar zeide eindelijk koelbloedig: *ik zal je wel dwingen, de waarheid te zeggen.* Hij trok hem naar de deur, opende die, zette den nagel van den duim van den inlander tusschen de deur en de deurpost, en drukte de deur digt. De nagel kraakte, het bloed spatte er uit, en men hoorde een luiden schreeuw en de woorden: *ampon toewan!* — De man was schuldig; maar verontschuldigde dit de gruweldaad? De gebeurtenis is nagenoeg 20 jaren oud. — Het zoude wel de moeite waard zijn, dat de regering eens onderzoek liet doen naar het bestaan der pijnbank in Indie. Maar zal dit tot bekendwording der waarheid leiden, daar waar de regterlijke en administratieve magt in eene hand vereenigd zijn?»

Een te Brussel gevestigde maatschappij zich ten doel stellende om ongecultiveerde gronden door besproeijing in vruchtbaar land te herscheppen, heeft verschillende gemeentebesturen, door haren ingenieur, den heer W. C. Brade, doen verzoeken, om mede te werken ter verkrijging van heidevelden, die nog ongescheiden zijn, in de provincie Groningen, Friesland, Overijssel en Drenthe, en om ze aan te koopen voor die maatschappij, voor ƒ50 voor zooverre het vlakke, en ƒ30 wat aangaat het bergachtige en zanderige heideveld, terwijl zij voor de veengronden van ƒ60 tot ƒ 80 wil besteden. Deze gronden wil zij met kanalen doorsnijden, die uit de Eems zullen gegraven worden, ten einde hen zoo doende te kunnen besproeijen. Men verneemt, dat bedoelde maatschappij aan den heer W. Timmer te Beilen heeft aangeboden, om haar commissaris in Drenthe te worden en haar zoo doende in dit reuzenwerk behulpzaam te zijn.

Uit Emden meldt men, dat de landlieden in den omtrek aldaar sedert een paar dagen begonnen zijn met het dorschen van koolzaad, zoodat men van de wallen van Emden allerwege reeds brandende stroovuren zag. Voor het eerste partijtje zaad, dat aan de markt kwam, en dat nog niet geheel droog was, werd per last 51 Louis d'or betaald. Twee dagen later daalde de prijs op 46, vervolgens op 42, en den 3 Aug. tot 36 Louis d'or, waarbij men echter in aanmerking dient te nemen, dat het zaad zeer nat was. De berigtgever gelooft, dat door den ruimen oogst de prijs van het koolzaad van dag tot dag nog meer zal dalen. — Wat den aardappeloogst betreft, men kan gerust aannemen, dat Oost-Friesland nog nooit zulk een groote quantiteit heeft opgebragt. Overal, op de klei zoowel als op het zand, staan de aardappelen goed en overvloedig.

In Rusland zijn telegraafkantoren geopend te Helsingfors, Kouwno, Krementschug, Nicolajew, Odessa en Wiborg. De [illegible] vroeger voor het verkeer met dat Rijk in de [illegible]

aankondigingen van den 2den en 12den Junij jl. bekend gemaakt, worden door het onderstaande vervangen. Daarbij is, behalve de kring-aanwijzing en overseinskosten, ook de goedkoopste weg van verzending aangegeven, die voor sommige Russische plaatsen over het Oostenrijksche grenspunt bij Granitza, en voor andere over het Pruissische bij Eid-Kuhken loopt.

Het grenspunt bij Granitza ligt van Amsterdam, Breda, Dordrecht, Gorinchem, 's Gravenhage, Middelburg, Rotterdam en Vlissingen gerekend in den 7den, en van de overige Nederlandsche kantoren in den 6den kring, terwijl dat bij Eid-Kuhnen van alle Nederlandsche kantoren gerekend in den 7den en alleen van Middelburg in den 8sten kring ligt.

Te Sinigaglia, in den Kerkelijken Staat, is gedurende de jaarmarkt een telegraafkantoor geopend.

De prijs van een enkel berigt daarheen is, van het Oostenrijksche grenspunt bij Guastalla gerekend, ƒ7,20 en van dat bij Piacenza ƒ 7,60. Voor de verzending van een enkel berigt daarheen wordt mitsdien te Maastricht, langs den voor dat kantoor goedkoopersn weg over Piacenza, ƒ 13,60 en aan de andere Nederlandsche kantoren over Guastalla ƒ 14,40.

Blijkens mededeeling van het Oostenrijk telegraafbestuur is te Ragusa in Dalmatie een telegraafkantoor opengesteld. Daar deze plaats van alle Nederlandsche kantoren gerekend in den 8sten kring ligt, wordt voor de verzending van een enkel berigt ƒ 9,60 betaald.

De *Fakkel* publiceert het volgende Koninklijk besluit:

Wij Willem III, enz.

Op het gemeenschappelijk rapport van onze Ministers van Justitie, van Binnenlandsche Zaken, voor de Zaken van R. C. Eeredienst en voor de zaken der Hervormde Eeredienst:

van den 18 Julij N°. 13 geheim.
» » 19 » » 334 kabinetsgeheim.
» » 20 » » 41/1283 geheim.
» » 21 » » 1 geheim.

Beschikkende op een nader request van den kerkeraad der Christelijke Afgescheidene gemeente te Kockengen, bezwaren inhoudende tegen onze beschikking van 6 Mei ll. N°. 52 betrekkelijk den bouw eener Roomsch-Catholijke kerk binnen voormelde gemeente;

Overwegende:

Dat art. 7 der wet van 10 September 1853 (*Staatsblad* no. 102) bij elke oprigting of inrigting van een gebouw tot uitoefening van de openbare godsdienst, binnen den afstand van twee honderd ellen van eene bestaande kerk, een onderzoek omtrent de plaats van vestiging voorschrijft alléén in het belang der openbare orde, en geenszins aan de eigenaren van de binnen dien afstand bestaande kerk regt geeft om tegen de plaats van vestiging in verzet te komen.

Dat dan ook bezwaren dier eigenaren tegen eene door het gemeentebestuur of de Gedep. Staten ter zake van de plaats van vestiging genomen beslissing geenzins de schorsing van de uitvoering van zoodanige beslissing kunnen ten gevolge hebben.

Dat na de verklaring van Gedep. Staten van Utrecht, dat de Roomsch-Catholijke gemeente te Kockengen geen nader verlof behoefde, deze gemeente zich geregtigd kan beschouwen om met den opbouw harer kerk voort te gaan, immers dat zij niet kan gezegd worden haar kerkgebouw zonder verlof te hebben opgerigt en alzoo de grond der toepassing van het laatste lid van art. 7 der wet ter haren aanzien ontbreekt.

Dat mitsdien de klagten der requestanten alleen aanleiding konden geven tot een onderzoek omtrent den hinder, dien de Christelijke Afgescheidene gemeente door de nieuw gebouwde kerk mogt kunnen ondervinden en omtrent de middelen ter voorkoming van dien hinder.

Dat zoodanig onderzoek heeft plaats gehad en dat door de maatregelen, bedoeld bij ons besluit van 6 Mei ll., N°. 52 op eene billijke wijze is voorzien in den hinder welke de Christelijke Afgescheiden gemeente kan ondervinden gedurende den tijd in welken zij toemaals openbare godsdienstoefeningen plagt te houden.

Hebben goedgevonden en verstaan, te volharden bij onze beschikking van 6 Mei ll., en het bovengemeld verzoek mitsdien te wijzen van de hand.

Onze voornoemde ministers zijn belast met de uitvoering dezes.

× × **Leijden**, 12 Augustus 1855. Heden herdacht Ds. F. H. G. van Iterson in de voormiddag-godsdienstoefening, predikende over Psalm L:14: »Offert Gode dank« enz. zijne volbragte vijf-en-twintigjarige evangeliedienst in de Hervormde gemeente van Benthuizen, Weesp, Arnhem en Leijden.

— De komst van den uit Zwolle bij de Hervormde gemeente alhier beroepen leeraar Ds. G. L. van Loon is, wegens eene ernstige ongesteldheid, waarvan het spoedig herstel onzeker en wisselvallig wordt geoordeeld, voor een onbepaalden tijd uitgesteld.

Hoorn, 12 Aug. Men verhaalt hier algemeen, dat een afgevaardigde van de Engelsche stoomboot-maatschappij dezer dagen hier geweest is om opnemingen te doen tot het in stand brengen van eene stoomvaart van hier op Londen tot vervoer van vee en andere producten. Medemblik heeft reeds van eene andere zijde zoodanige vaart en deze is reeds van zeer veel invloed op den veeaanvoer op de wekelijksche markt. Het zou voor onze stad eene zaak van groot belang zijn, indien die vaart tot stand mag komen, dewijl het anders nog eens gebeuren kan, dat, bij toename van de Medemblikker markt, onze Maandagsche veemarkt niets meer te beduiden zal hebben, dat een groot nadeel voor de stad en een groot ongerijf voor de alhier gevestigde veehandelaren zoude zijn.

△ **Arnhem**, 11 Aug. Mogten wij ons, eenigen tijd geleden, over eene veelbelovenden aardappel-oogst verblijden: de verschijnselen der noodlottige ziekte, zich niet alleen tot het loof, maar ook tot de vrucht meer en meer beginnende uit te breiden, zijn maar al te waar, en, in de omstreken onzer stad, vrij algemeen geworden. Hetgeen die ramp nog vergroot, is, dat veel der gerooid wordende vroege aardappelen, in de kelders spoedig tot verrotting overgaan; zoodat ze om ten minste niet alles te verliezen, aan stijfsel- en aardappelmeel-fabrikanten worden afhandig gemaakt. De vooruitzigten op provandering zijn, bij den voortgang dier ramp, dus alles behalve gerustheidwekkend, en de gevolgen daarvan onberekenbaar.

Wij vernemen, dat de rogge ter markt van gisteren een gulden en niet duurder per mud is opgeloopen. De boter was en bleef een gulden het Ned. pond.

Sneek, 10 Aug. Heden is tot lid van den Raad dezer gemeente gekozen de heer J. ten Cate van Gougrijp, met 117 van de 158 geldige stemmen: en zulks ter vervanging van den heer Mr. S. A. Verweij die, vroeger daartoe benoemd, geene kennis heeft gegeven aan Burgemeester en Wethouders, dat hij die benoeming aannam, waardoor hij geacht is geworden dezelve niet aan te nemen; 35 stemmen hadden zich nog op laatstgenoemde vereenigd, zijnde de resterende 6 stemmen verdeeld.

Eerste Huwelijks-afkondiging.

Zondag, 12 Augustus 1855.

Mr. Gerrit Jan Adolph Mijnssen, 39 j., met Johanna Catharina Jeekel, 22 j. — Hendricus Petrus Fijt, 27 j., met Anna Apolonia Hommes, 25 j. — Willem Ferdinand Terlaak, 25 j., met Cornelia Maria de Kok, 28 j. — Jan Marinus Bosveld, 25 j., met Maria Klazina Post, 23 j. — Boldewijn Jacob baron Mulert tot de Leemcule, 25 j., met Johanna Hermina Antonette Mansvelt Beck, 26 j. — Johan Willem Moojen, 25 j., met Cornelia Josina Heijting, 18 j. — Thomas Keus, 30 j, met Martijntje Varkevisser, 19 j. — Johann Hermann Rosskamp, 32 j., met Maria Catharina Verheijden, 34 j. — Petrus Johannes Stevenaer, 36 j., met Francina Petronella Verschuur, 35 j., gescheiden echtgenoot van Fredrich Wilhelm Nesboreck. — Nicolaas Johannes Oostdam, 25 j., met Geertruida Martina de Zwart, 22 j. — Franciscus Gerardus Duponchel, 26 j., met Naatje van der Net, 33 j. — David Cohen Belinfante, 33 j., met Rebecca Ephrattij, 28 j. — Jan Hendrik van Binsbergen, 39 j., met Lena Vis, 38 j., wed. van Anthonius Johannes Malleijn. — Johannes Pieter Le Griep, 25 j., met Anna Margaretha Groenewegen, 26 j. — Arij Schouten, 33 j., wedr. van Elizabeth Barbara van Kuijk, met Hendrica Fokken, 34 j. — Cornelis Jacobus van Limborgh, 31 j., met Elisabeth van der Loos, 29 j. — Dirk van der Post, 48 j., laatst wedr. van Aaltje Bergshoeff, met Lena Hermina Voerman, 52 j., laatst wed. van Johannes Kuipers. — Pieter de Jong, 19 j., met Johanna Margaretha Bruin 19 j. — Charles Barbier, 26 j., met Elisabeth van Seben, 29 j. — Arie Schram, 33 j., met Hendrika Wewer, 19 j. — Dirk Houtzaager, 22 j., met Cornelia Mulder, 24 j. — Hendricus Zuiderwijk, 24 j., wedr. van Maria Olijhoek, met Aaltje Zwaardman 28 j.

Publicke Vermakelijkheden.

Kon. Fransche Schouwb., Dingsdag 16 Aug. 7 ure.

Mme. et Mr. PINCHON, vaudeville en un acte; BRUNO le FILEUR, vaudeville en 2 actes; LA LANTERNE MAGIQUE, chansonnette; LA FILLE TERRIBLE, vaudeville en un acte.

Prijs-Courant der Effecten.

AMSTERDAM, 11 Augustus 1855.

Nederland.	Pct.		**Rusland.**		
Ned. W. Schuld.	2½	68 3/4 13/16		Pct.	
Dito Certificat.	3	76	*Hope* 1798/1816	5	102 7/8 3 2[illegible]
Dito Dito.	4	93½	Dito 1828/1829	5	102¼
O. I. Leening	4		Cert. 1831/1838	5	
Amort. Syndic.	3½		Dito Dito	4½	89½
Hand.-Maats.	4½		Dito *Hope*	4	78 3/8
Belgie.			Dito *Stieglitz*	4	77½
Certificaten	2½		Dito dito 5e Ser.	4	
D° *Rotschild*	2½		Dito 1854	5	82¼
Frankrijk.			Inschr. Assig.	6	59½
Obligatien	3		Certific. dito	6	60¼
Spanje.			**Polen.**		
Nieuwe	1	18 5/8 13/16	Obligatiën	4	
Dito Buitenl.	3				
D° Binnenl. °/m.	3	80 7/8	**Oostenrijk.**		
Bew. Sp. Com.			Metaliek	5	62 7/16 ½
Amort. Schuld.			Dito bet. Amst.	5	74
Portugal.			Dito Nation.	5	67 3/8 7/16 3/8
Londen nieuwe.	3	89 13/16 7/8	Dito 1847	2½	31 13/16
Dito uitgest.	4		Dito 1851/1852	2½	31 13/16

Braz. bij Roths. te Lond. 1843. 5 pct. 98¾; Philad. Bank-act. 2½, 1/16; Orig. dito 2, ⅛; 1/16; Gren., te Lond. p. s. 100. 2½ pct. 18⅝, ¾, ⅝; Ecuad. 5 5/16; Peru 4½.

Londen, Consols 90⅛, ¼.

Parijs, 3 pct. Fransche 67.40; 3 pct. Spanje 30⅜.

Weenen, 5 pct. Met. 77; Wissel op Lond. 11.29.

Onze fondsenmarkt was heden zoo in handel als variatie hoogst onbeduidend. De stemming was lusteloos.

Gedrukt bij C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.